روزنه

رئیس‌جمهور:

از عصبانی‌کردن دشمنان ملت ایران خوشحال می‌شوم

● **ایسنا:** رئیس‌جمهوری در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا گفت: «اینکه در شش ماه اول امسال رشد اقتصادی ما با نفت و بی‌نفت مثبت شد، برای ملت ما افتخار است. هرچند در بعضی از مشاغل این رشد انجام نشد، اما در کشاورزی و صنعت این اتفاق رخ داد. امیدواریم شش ماهه دوم سال هم این رشد اقتصادی بماند. همچنین پیش‌بینی ما این است که رشد اقتصادی ما در سال بعد هم مثبت باشد. امیدوارم بتوانیم تورم را هم مهار و شرایط را برای رشد اقتصادی در بخش خدمات هم فراهم کنیم». حسن روحانی با اشاره به شب یلدا عنوان کرد: «از مردم می‌خواهیم در شب یلدا به‌خاطر مصادف‌بودن با روز پرستار، برای حمایت از پرستاران و حمایت از سلامت مردم جامعه در مراسم یلدایی که همیشه بوده و اساس آن نیز احترام به بزرگ خانواده و صله رحم است، برای سلامتی بزرگان خانواده دید و بازدیدها متوقف شود و از طریق تلفن و فضای مجازی این مراسم را بدون حضور انجام دهند». او با یادآوری اینکه در دو ماه اخیر مردم، کسبه، اصناف، حمل‌ونقل عمومی و خانواده‌ها برای کاهش شیوع کرونا بسیار همکاری کردند، گفت: «اول آذر خیلی نگران بودیم و ۱۶۰ شهر ما قرمز بود، ولی الان تعداد شهرهای قرمز ما صفر است و شهر قرمزی نداریم، این به دلیل همت و بزرگواری مردم عزیز است. مردم در شرایط کرونا، دولت و کادر درمان و همه نیروهایی که بار مسئولیت را بر دوش کشیدند، دست به دست هم دادند و این اتحاد و همدلی و اعتماد مردم به تخصص بهداشتی کشور بود که ما را از این موج سهمگین نجات دهد. وقتی آمارها و نمودارها را نگاه می‌کردیم، تقریبا همه‌جا موج سوم از موج قبلی بیشتر بوده است. هم ویروس قوی‌تر شده بود و هم به سمت سرما رفته بودیم». رئیس‌جمهور با بیان اینکه در یلدا جمع نشویم تا کم نشویم، ادامه داد: «سرمای هوا تأثیرگذار است، به دلیل اینکه درها و پنجره‌ها بسته می‌شود و همه در یک محیط محدود جمع می‌شوند و محیط سرایت آماده‌تر می‌شود و مشکلات بیشتر می‌شود». او با تأکید بر اینکه در شرایط کنونی باید کمک مؤمنانه مردم توسعه پیدا کند، گفت: «ان‌شاءالله کمک‌ها از طرف خیران و مردم مؤمن افزایش یابد و برای عزاداری در ایام فاطمیه نیز مقرر شد قرارگاه مقابله با کرونا جلسات لازم را برگزار کند تا این مراسم در فاطمیه اول و در فاطمیه دوم در چارچوب و مقررات پروتکل‌ها برگزار شود».روحانی با تأکید بر اینکه آنانی که خیلی علیه ایران تلاش کردند، باید یک بار دیگر آنچه را می‌گویم، بشنوند، عنوان کرد: «زیرا هر وقت آن را شنیدند، عصبانی شدند و من خوشحال می‌شوم وقتی دشمنان ملت ایران را عصبانی می‌کنیم. کاری که دولت امسال انجام داد و آب، برق و گاز را برای اقشار محروم مجانی کرد، همان کار است. این موضوع در ۴۲ سال اخیر جزء آرزوهای ما بود که شرایطی در کشور پیش بیاوریم که نخست در صنعت برق دولت دوازدهم دست برتر را داشته باشد و ما تا پایان این دولت ۲۰ هزار مگاوات به برق اضافه خواهیم کرد و تاکنون نیز سالانه دوهزارو ۵۰۰ مگاوات در برق افزوده شده است». رئیس‌جمهوری با اشاره به اقدامات دولت در زمینه سدسازی و بی‌نظیر توصیف‌کردن آن افزود: «در این دولت هر ۵۰ روز یک سد افتتاح کردیم و این کار عظیم تا پایان این دولت همچنان ادامه خواهد داشت. همچنین در هر سه زمینه برق، گاز و آب در این دولت بیش از همه دولت‌های گذشته در ۴۰ سال، رشد کافی داشتیم و شرایط را آماده کردیم و امروز به جایی رسیدیم که برای افرادی که مصرف کم دارند و جزء اقشار آسیب‌پذیرند، آب، برق و گاز مجانی شد که این از افتخارات بزرگ دولت دوازدهم است». روحانی با اشاره به عصبانیت عده‌ای از این طرح دولت گفت: «می‌دانم آنانی که ضد ایران هستند و تبلیغات می‌کنند، چقدر از طرح آب، برق و گاز مجانی عصبانی هستند و دیدم با چه حرص و عصبانیتی می‌گویند که چرا دولت این کار را کرده و چرا اینها مجانی شده است. دشمنان نمی‌خواهند پیشرفت‌های کشور را باور کنند. اگر در کرونا و تولید واکسن هم به خودکفایی‌های بزرگ نائل شویم، باز هم باورشان نمی‌شود که ما در بسیاری از زمینه‌ها در مسیر خودکفایی و توسعه حرکت می‌کنیم؛ به‌ویژه امسال که سال جهش تولید است و کار بسیار خوب و بزرگی در زمینه تولید انجام شده و انجام خواهد شد».

آگهی موضوع ماده۳ قانون وماده ۱۳آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی وساختمانهای فاقد سند رسمی

برابر رای شماره ۱۳۹۹۶۰۳۱۰۰۰۴۰۰۴۵۵۴ - ۱۰ - ۰۴ - ۹۹ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی وساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی بابل تصرفات مالکانه بلا معارض آقای علی اکبرتاجیک فرزند حسینعلی به شماره شناسنامه ۱۰ صادره از بهشهر با کد ملی ۲۱۸۱۶۵۳۵۱۸ نسبت به ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی در آن به مساحت ۹۰-۵۵۹ متر مربع قسمتی از پلاک ۹۶۵۳-۲۸۱۴و۲۸۱۵- اصلی واقع در علمدار وکتی بخش یکشرق بابل خریداری از زهره وخیرالنساء فلاح محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب دردونوبت به فاصله ۱۵روز ازطریق روزنامه کثیرالانتشار و محلی آگهی میگردد درصورتی که اشخاص ذی نفع به رای صادره فوق اعتراض دارند میتوانند از تاریخ انتشار اولین آگهی ودر روستاها ازتاریخ الصاق بمدت دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت اسناد واملاک محل تسلیم و رسید دریافت نمایند ومعترض باید ظرف مدت یک ماه ازتاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید وگواهی تقدیم دادخواست را به اداره ثبت محل تحویل نماید در این صورت اقدامات ثبت، موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است بدیهی است درصورت انقضای مدت مذکور وعدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر وخواهدشد صدور سند مانع ازمراجعه متضرر به دادگاه نمیباشد. م الف ۱۹۹۰۷۵۴۹

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۵-۰۹-۹۹ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۳۰-۰۹-۹۹

شهرام خسروی رئیس ثبت اسناد املاک بابل

شرط شورای نگهبان برای نامزدهای نظامی

کاندیدای نظامی باید با واحد خود قطع ارتباط کند

شرق: درحالی‌که بازار گمانه‌زنی‌ها برای حضور نامزدهای مختلف ریاست‌جمهوری داغ است، نظامیان بیش از دیگران خود را مشتاق ورود به پاستور نشان می‌دهند. حسین دهقان رسما از نامزدی خود خبر داده و سعید محمد هم تلویحا از آمدن خبر داده است و شنیده‌ها حاکی از آغاز فعالیت ستادهای انتخاباتی این دو است؛ البته محسن رضایی، شمخانی و قالیباف هم در لیست نامزدهای احتمالی هستند که سال‌ها جامه رزم بر تن داشته‌اند؛ اما آنچه این روزها حاشیه‌ساز شده، احتمال نامزدی در انتخابات با حضور هم‌زمان در پست و مقام نظامی است. نمایندگان مجلس که در حال اصلاح قانون انتخابات هستند، تصمیم دارند حضور نظامیان در انتخابات را تسهیل کنند، اما با توجه به انتقاداتی که به این مسئله وجود دارد، احتمال نامزدی با لباس نظامی دور از انتظار است و سخنگوی شورای نگهبان هم از این ایده استقبال نکرده است. کدخدایی در پاسخ به پرسشی درباره حضور افراد نظامی در انتخابات و اینکه آیا باید حتما درجه آنان سرلشکر باشد؟ گفت: طبیعتا اگر کسی بخواهد در شورای نگهبان برای ثبت‌نام و حضور در انتخابات مجلس یا ریاست‌جمهوری وارد شود، باید با حوزه و نهاد خود قطع ارتباط کرده باشد. اگر آن فرد نظامی باشد، درجات و این‌گونه مسائل تأثیری ندارد. ممکن است فردی پایین‌ترین درجه را داشته باشد اما ثبت‌نام هم کند؛ بنابراین نه‌تنها درجات تأثیری در بررسی صلاحیت‌ها ندارد، بلکه باید با نهاد خودش قطع ارتباط کرده باشد و رسما به ما اعلام کند. مسئله دیگری که این روزها نقل محافل سیاسی بوده، تصویب سریع قانون طرح اقدام علیه تحریم‌هاست که در روندی غیرمعمول در یک روز تصویب شد و به تأیید شورای نگهبان رسید؛ طرحی که تلاش دارد ایران را قبل از بازگشت آمریکا به برجام، از این معاهده خارج کند و این‌گونه امید به لغو تحریم‌ها از بین برود. اینکه نمایندگان مجلس چه سودی از ادامه تحریم‌ها می‌برند، مشخص نیست، اما دولت با چنین تصمیمی شدیدا مخالفت و اجرای آن را منوط به تفسیر خود کرده است.

ازاین‌رو سخنگوی شورای نگهبان در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه به‌تازگی رئیس‌جمهور در واکنش به اجرای طرح هسته‌ای مجلس گفته که ما این قانون را بر اساس تفسیر خودمان اجرا می‌کنیم، با توجه اینکه تفسیر قوانین جاری بر عهده مجلس است و دولت نباید تفسیر خود را اجرا کند، آیا سازوکاری برای جلوگیری از اقدام رئیس‌جمهور وجود دارد که این‌گونه تخلف از قانون و بدعت‌گذاری جدید صورت نگیرد؟ گفت: امیدواریم این‌گونه نشود. دولت هم آشنا به این مباحث حقوقی است و این مطلبی که گفتید امیدواریم محقق نشود، اما به‌هرحال مجلس شورای اسلامی از باب نظارت بر اجرای امور و عملکرد دولت می‌تواند ورود داشته باشد و اقدامات نظارتی خود را انجام دهد.

او درباره تصویب طرح دوفوریتی اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها گفت: در نوبت بررسی اول، این طرح به دلیل عدم رعایت مفاد مصوبه شورای عالی امنیت ملی مورد اشکال قرار گرفت و اما بعد از رفع ایراد این موضوع در مجلس، عدم مغایرت آن با شرع مقدس و قانون اساسی اعلام شد. یکی دیگر از بندهای اصلاح قانون انتخابات مربوط به ممنوعیت نامزدی افرادی است که سفیر ایران بوده‌اند یا خارج از کشور درس خوانده یا مأموریت یا اقامتی داشته‌اند که این تصمیم سبب شده این انتقاد مطرح شود که مجلس تلاش دارد مانع نامزدی افرادی شود که احتمال کسب آرای حداکثری مردم را دارند و حلقه محدودیت‌ها را به میزانی تنگ می‌کند تا نامزد مورد علاقه‌اش بتواند رئیس‌جمهور کشور شود.

کدخدایی در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست‌جمهوری در مجلس در حال بررسی است که در آن نمایندگان حتی سکونت در خارج از کشور را مانع تأیید صلاحیت ریاست‌جمهوری مطرح کردند؛ موضع شورای نگهبان درخصوص این میزان محدودیت چیست و اگر این طرح تأیید شود، شما که در خارج از کشور تحصیل کرده‌اید مجاز به بررسی صلاحیت کاندیداها خواهید بود؟ گفت: من که نمی‌خواهم در انتخابات ریاست‌جمهوری شرکت کنم. آنچه در قانون مدنی تاکنون بوده، بحث تابعیت بوده است که مانع تصدی مجلس و ریاست‌جمهوری می‌شده که تشخیص کارشناسی مجلس نیز این است که اقامت نیز شامل آن می‌شود؛ باید ببینیم در شورای نگهبان چه نظری نسبت به این مسئله خواهند داد و من امروز صحبتی در این خصوص نمی‌کنم. در این بین سخنگوی شورای نگهبان در پاسخ به سؤالی درباره اصلاح قانون انتخابات ریاست‌جمهوری گفت: اگر قبل از ثبت‌نام‌ها، قانون به تأیید نهایی برسد، لازم‌الاجرا خواهد شد.

با توجه به ادامه همه‌گیری بیماری کرونا تا انتخابات ۱۴۰۰، نحوه برگزاری انتخابات به یک چالش مهم تبدیل شده است. در این بین پیشنهادهایی مانند انتخابات پستی و الکترونیک مطرح شده که هر دو به قانون‌گذاری و فراهم‌کردن بسترهایی نیاز دارد که تاکنون وجود نداشته است.

کدخدایی در پاسخ به پرسشی درباره برگزاری انتخابات الکترونیک و اعلام آمادگی وزارت کشور در این رابطه و رایزنی شورا در این زمینه گفت: من قبلا اعلام کردم امسال ما علاوه بر سلامت انتخابات که وظیفه اصلی‌مان است، وظیفه دیگری هم داریم و آن هم سلامت مردم است و همه دستگاه‌ها و شورای نگهبان همت می‌کنند تا آنجایی که ممکن است بر اساس پروتکل‌های بهداشتی انتخابات را به نحوی برگزار کنند که کمترین آسیب به مردم برسد. وی افزود: کارگروه‌هایی در این زمینه تشکیل شده و هماهنگی‌هایی صورت می‌گیرد، البته برخی مطالب که مطرح می‌شود، نیازمند قانون است و باید قانون را اصلاح کنیم و فرصت هست و آنچه را به شورا و وزارت کشور مربوط است که نیاز به قانون نیست، انجام می‌دهیم. اینکه شعب را افزایش دهیم و افراد بیشتری را بر سر صندوق‌ها داشته باشیم ازجمله تدابیری است که انجام می‌شود. وی افزود: انتخابات الکترونیکی را تا آنجا که زیرساخت‌ها اجازه داده، وزارت کشور پیگیری کرده و مراحل زیادی انجام می‌شود و مراحل پایانی آن انجام می‌شود و ما مخالفتی نداریم. سخنگوی شورای نگهبان پیش از این به نامزدهای ردصلاحیت‌شده در دوره‌های قبل پیشنهاد داده بود مجددا نامزد نشوند که این سخن خطاب به محمود احمدی‌نژاد برداشت شده بود، سؤال دیگری که در نشست دیروز از او پرسیده شد، دراین‌باره بود. او در پاسخ به پرسشی درباره اینکه آیا افرادی که قبلا رد صلاحیت شدند، می‌توانند در انتخابات ۱۴۰۰ شرکت کنند و تأیید صلاحیت می‌شوند؟ گفت: طبق قانون همه افراد می‌توانند شرکت کنند و اگر صدها بار رد شده باشند، می‌توانند شرکت کنند، اما اینکه تأیید شوند بستگی به شرایط آنها و بررسی شورا دارد.

ابهام بر تفسیر اصل ۱۱۳ هم سؤال دیگری بود که در نشست خبری دیروز مطرح شد که کدخدای دراین‌باره گفت: سیاست‌های مقام رهبری که ابلاغ شد، دو وظیفه بر عهده شورای نگهبان گذاشت؛ یکی تعیین شاخص‌های رجل سیاسی و دیگری مدیر و مدبر بودن است و در این راستا مصوبه‌ای در شورا تصویب و به مجلس ابلاغ شد. مصوبه داخلی صرف نیست و قطعا الزام قانونی برای مجلس و نهادهای دیگر دارد. او ادامه داد: شورا نظرش را نسبت به اصل ۱۱۳ گفته و مرجع تفسیر شوراست و این تفسیر انجام گرفته و دوستان ما در دولت و رؤسای جمهور در ادوار مختلف ناچارند از این اصل تبعیت کنند و اگر درخواست تفسیر شود و شورا تشخیص دهد، می‌تواند به آن ورود کند و آن را تفسیر کند.

به بهانه سالروز تسخیر تبریز از سوی قوای روس

روس‌ها، تبریز و بوی باروت و خون

پرواند آبراهامیان تعداد مشروطه‌خواهان اعدامی را ۴۴ نفر ذکر می‌کند

جدال و رقابت سیاسی میان احزاب و گروه‌های سیاسی یکی از مشخصه‌های بارز در دوران مشروطه است. این رقابت‌ها که گاه رنگ‌وبوی کشمکش و مبارزه نیز می‌یافت، عمدتا میان گروه‌های طرفدار مشروطه و مخالفان آن بود، اما علاوه بر نیروهای داخلی، بازیگران خارجی و عمده آن روزگار یعنی انگلیس و روسیه نیز بر حسب منافع سیاسی خود از جریان خاصی حمایت یا طرفداری می‌کردند. این موضوع گاه باعث دامن‌زدن بر برخی اختلافات داخلی و شعله‌ورشدن جنگ در بعضی شهرها می‌شد. در این میان روس‌ها همیشه از استبداد طرفداری می‌کردند و زمینه‌ساز حوادث تلخی در ایران بوده‌اند؛ از این حوادث می‌توان به سه حادثه مهم به توپ بسته‌شدن مجلس، گلوله‌باران شهر تبریز و به توپ بسته‌شدن حرم مطهر امام رضا(ع) اشاره کرد که در پی اختلافات سیاسی و نیز دخالت روسیه، دوره‌ای از جنگ و اختناق را بر کشور حاکم کرد.

روس‌ها از مخالفت با مشروطیت تا به‌توپ‌بستن مجلس

در دوره مشروطه، دو کشور روسیه و انگلیس مهم‌ترین بازیگران خارجی در صحنه سیاسی و اقتصادی ایران به شمار می‌آمدند. این دو کشور، نقش مهمی در تغییر بازی قدرت در ایران داشتند که متأثر از روابط و منافع آنها بود. چنانچه در آستانه انقلاب مشروطه، رقابت سیاسی حاکم بر دو کشور باعث شد تا مواضع متفاوتی نسبت به انقلاب مشروطه از سوی آنها اتخاذ شود. سیاست انگلیس در آن دوره، حمایت از جنبش مشروطه بود، اما روس‌ها بالعکس انگلستان، بنا بر ماهیت نظام دیکتاتوری خود مخالف هرگونه جنبش آزادی‌خواهی بودند. این سیاست روس‌ها در مواردی مانند استبداد صغیر یا محاصره تبریز در سال ۱۲۹۰ و کشمکش مشروطه‌خواهان و طرفداران محمدعلی شاه در مشهد، تا حدود زیادی باعث تغییر مسیر جریان مشروطیت شد که اولین مورد آن در به‌توپ‌بستن مجلس شورای ملی عینیت یافت.

به‌توپ‌بستن مجلس

مخالفت با انقلاب مشروطه، نقطه مشترک روس‌ها و پادشاه ایران بود و هر دو طرف به دنبال فرصتی برای سرکوب ارکان نظام مشروطه بودند. سلطنت‌طلبان مستبد خواهان نابودی نهضت مشروطه و بازگشت به استبداد سابق بودند. از این‌رو در برهه‌ای از زمان استبداد صغیر را بر پا کردند و مجلس شورای ملی را به توپ بستند. این اتفاق به دنبال ترور نافرجام شاه صورت گرفت که پیرو آن به دستور محمدعلی شاه، قزاق‌ها به رهبری لیاخوف روسی، به گلوله‌باران مجلس شورای ملی در ۲۷ تیر ۱۲۸۷ مبادرت کردند. در رابطه با دلایل این حادثه می‌توان به کینه محمدعلی شاه از مشروطه‌طلبان و استفاده از هر اقدامی جهت تضعیف مشروطیت اشاره کرد که سرانجام با برکناری صدراعظم مشروطه‌خواه، مشیرالدوله از صدارت و جایگزینی امین‌السلطان (اتابک) از مخالفان مشروطه، باعث آغاز دوران استبداد صغیر می‌شد. در واقع محمدعلی شاه به کمک روسیه تزاری تصمیم گرفت برای برخورد جدی با مجلسیان از امین‌السلطان دعوت کند تا شاید بتواند ریشه مشروطه و مشروطه‌خواهی را از بیخ و بن برکند. به عبارتی می‌توان گفت سلطنت‌طلبان یکی از وفادارترین گروه‌ها به نظام استبدادی بودند و از این‌رو تمام تلاش خود را در جهت حفظ قدرت به کار می‌بردند، اما علاوه بر نیروهای داخلی، نقش روسیه و نیروهای قزاق به رهبری لیاخوف روسی نیز بسیار تعیین‌کننده بود. این نیرو که در واقع حاصل سفر دوم ناصرالدین شاه به اروپا بود، با کمک روسیه تشکیل شده و نقش مهمی در سرکوب آزادی‌خواهان داشت. بیشتر افراد این بریگاد دستور کار خود را از مرکز فرماندهی قزاق [در روسیه] می‌گرفتند. بودجه این سازمان از طرف بانک استقراضی روس به حساب دولت ایران مستقیما به فرماندهی این بریگاد پرداخت می‌شد و دولت ایران بر آن نظارت نداشت. غائله‌ای که با به‌توپ‌بستن مجلس ادامه یافت، در نهایت با فتح تهران و برکناری محمدعلی شاه از سلطنت پایان گرفت، اما به فاصله کمی بعد از این جریان، روسیه در اقدامی مشابه این بار از سپاه شاه در حمله به تبریز حمایت کرد که در نهایت باعث اشغال تبریز توسط روسیه شد.

به‌توپ‌بستن تبریز

بعد از سقوط محمدعلی شاه مجلس دوم تشکیل شد و جهت سامان امور سیاسی و اقتصادی اقدام به استخدام مورگان شوستر آمریکایی کرد. حضور شوستر در صحنه اقتصادی و سیاسی کشور موجب تحولاتی شد که گاه به ضرر منافع روسیه بود. از این‌رو روسیه با اولتیماتومی ۴۸ساعته خواستار برکناری شوستر شد. مجلس در ابتدا این طرح را رد کرد، اما در نهایت با تهدید روسیه مبنی بر پیشروی به سمت تبریز و اشغال تهران مجبور به عقب‌نشینی در برابر خواست روسیه شد، اما با وجود تمکین ایران از خواست روسیه، این کشور قوای خود را در ۲۸ آذر ۱۲۹۰ به مناطقی از ایران ازجمله تبریز اعزام کرد و دست به جنایات و خرابکاری‌هایی در این شهر زد. بهانه روس‌ها برای حمله به تبریز، خلع‌سلاح‌شدن مجاهدین تبریز بود. چنانچه در مواردی مجاهدین همواره در بازار روسیان را می‌پاییدند و آمادگی خود را به رخ ایشان می‌کشیدند. در این دوره فرقه دموکرات تا حد زیادی سخنگوی طبقه روشنفکر بود و نیروهای رادیکال را جذب می‌کرد. دموکرات‌ها با حزب ارمنی داشناک نیز متحد شده بودند. این گروه بعد از طرح اولتیماتوم روسیه، به تشویق داشناک‌ها آن را رد کرده و بعد از آن در جریان حوادث بعد از اولتیماتوم همراه با سایر معترضان به چندین تراموای روسی حمله کردند. می‌توان گفت این تحرکات در تجاوز روسیه به تبریز بی‌تأثیر نبود و حداقل بهانه حمله را فراهم کرد. حمله روس‌ها به تبریز در روزهای اول و دوم با مقاومت مردم شهر همراه بود و حتی باعث کشته‌شدن تعدادی از نیروهای متجاوز شد. یکی از رهبران اصلی مردم در این جریان، میرزا علی ثقه‌الاسلام تبریزی بود که کتبا به امیرحشمت نیساری، رئیس شهربانی تبریز، نامه نوشت و اجازه دفاع داد. این امر موجب شد که تبریز یکباره بسیج شود و با روس‌ها سخت درگیر شد. روس‌ها که در ابتدا انتظار چنین مقاومتی را نداشتند، با نفرات و تجهیزات بیشتری به شهر حمله و در روز سوم تجاوز و بخش‌هایی را اشغال کردند. تعداد و امکانات روس‌ها در این حمله به حدی بود که کسروی عنوان می‌کند هرکس می‌دانست دولت روس چندصدهزار سپاه دارد و این جنگ با او به جایی نخواهد رسید و هرکس آینده بیمناکی را با چشم می‌دید. سرانجام روس‌ها به کمک تجهیزات نظامی خود توانستند بر مقاومت مردم غلبه کرده و از روز پنجم دی‌ماه ۱۲۹۰ بر شهر چیره شدند و دستگاه آزادی از آنجا برچیده شد و چند سال تبریز بدترین حال را داشت.

روس‌ها پس از اشغال شهر، به گلوله‌باران و کشتار مردم دست زدند، چنانچه در این حملات شمار زیادی از مردم کشته و مجروح شدند. بسیاری از منابع تعداد واقعی کشته‌ها را حدود ۸۰۰ تا هزارو ۵۰۰ نفر برآورد می‌کنند. با این حال مردم شهر تا سومین روز تجاوز روس‌ها، دلیرانه از شهر دفاع کردند، اما در نهایت با قطع‌شدن خطوط تلگرافی شهر توسط روس‌ها و رسیدن قوای تازه‌نفس روسی، مبارزان مجبور به قبول آتش‌بس شدند. با این حال روس‌ها بعد از گلوله‌باران شهر، اقدام به دستگیری مشروطه‌خواهانی همچون ثقه‌الاسلام نیز کردند. در این عملیات علاوه بر ثقه‌الاسلام و کسانی مانند شیخ سلیم، دو نفر از برادرزاده‌های ستارخان و تعدادی دیگر از آزادی‌خواهان نیز دستگیر و به مقر روس‌ها در باغ‌شمال برده شدند. بعد از این دستگیری‌ها، بازداشت‌شدگان ازجمله ثقه‌الاسلام در دادگاهی نمایشی به اعدام محکوم شدند. به‌این‌ترتیب او در ۱۰ دی ۱۲۹۰ مصادف با روز عاشورا به دار آویخته شد و آن‌گونه که کسروی شرح می‌دهد «با کشتن سران آزادی ایران جشن می‌گرفتند و تیرها را با پارچه‌های سه‌رنگ بیرق روسی می‌آراستند». آبراهامیان تعداد مشروطه‌خواهان اعدامی را ۴۴ نفر عنوان می‌کند. به‌این‌ترتیب تجاوز روس‌ها به تبریز با کشتار مردم، دستگیری آزادی‌خواهان و ویرانی گسترده شهر پایان یافت، اما تاریخ جنایات روس‌ها و گلوله‌باران ایران تنها به مجلس و شهر تبریز ختم نشد، بلکه نیروهای تزاری با حمله به مشهد، حرم امام رضا(ع) را نیز گلوله‌باران کردند.

به‌توپ‌بستن مشهد

حمله روس‌ها به شهر مشهد به ۱۰ فروردین ۱۲۹۱ بازمی‌گردد، اما نیروهای قزاق روسی پیش از آن و در جریان پیشروی به تبریز، در مشهد مستقر شده بودند. بهانه روس‌ها در این تجاوز، از درگیری میان نیروهای هوادار محمدعلی شاه و پلیس آغاز می‌شود که در آن برخی از مردم برای حفظ جان خود به حرم پناه می‌برند اما روسیه بعد از آگاه‌شدن از درگیری در این شهر، به بهانه کشته‌شدن یکی از افسران خود، حرم را پناهگاه مشروطه‌خواهان دانسته، آن را مورد تجاوز و حملات خود قرار می‌دهد. این حملات در حالی صورت می‌گرفت که دولت ایران در شرایط بحرانی قرار داشت و والی خراسان از اداره امور عاجز شده بود. در چنین شرایطی روس‌ها از فرصت استفاده کرده و به بهانه ایجاد نظم و سرکوب شورشیان متحصن در اماکن متبرکه، حرم رضوی را به توپ بستند و به تصرف درآوردند. حربه روس‌ها در این حملات استفاده از نیروهای مخالف مشروطه بود، چنان که کسانی همچون یوسف‌خان هراتی که از مخالفان سرسخت مشروطه بود، مورد حمایت سرسختانه روسیه قرار گرفته و با تحریک روسیه در کنار سایر شورشیان به سمت حرم حرکت کردند و پس از تصرف حرم به غارت اموال و دارایی آن پرداختند.

این حملات باعث شد از این تاریخ تا شروع جنگ جهانی اول، ایران در حالت تشنج و بحران به سر ببرد. از سویی اتباع روسیه علاوه بر آنکه مانند یک دولت فاتح و اشغالگر رفتار می‌کردند، با جمع‌آوری مالیات و عوارض متعلق به دولت ایران و اقداماتی از این دست به نفوذ خود می‌افزودند. به‌این‌ترتیب روس‌ها توانستند به راحتی در مناطق نفوذ خود به مانور قدرت و دست‌اندازی‌های خود پرداخته و با شروع جنگ جهانی اول موجبات تسهیل در رفت‌وآمد خود را در آذربایجان و سایر مناطق تحت نفوذ خود را فراهم کنند.

ادامه از صفحه اول

سایه و روشن تفاهم الکاظمی و اردوغان بر سر آب

می‌ماند مسئله آب که به دغدغه مهم بغداد تبدیل شده و در عین حال، برای دمشق نیز مسئله است. رئیس‌جمهور ترکیه درباره همکاری‌های آنکارا - بغداد در مسئله آب، کُد چندانی به دست نداد و تنها به بیان این جملات اکتفا کرد: «درباره پرونده آب صحبت کردیم و یک برنامه کاری مشترک در این زمینه مطرح شد. آب، نه موضوعی برای تنش و درگیری بلکه ابزاری برای همکاری و همراهی خواهد بود». واضح است که برنامه اصلی درباره همکاری‌های آبی، بیان نمی‌شود و تنها باید با اتکا به شواهد جغرافیایی و سیاسی، اهمیت این موضوع را دریافت.

برای درک اهمیت عنصری به نام «آب» در روابط اکنون و آینده عراق و ترکیه، باید به دو نکته مهم جغرافیایی و سیاسی اشاره کنیم: ۱. رودهای دجله و فرات که همچون دو شاهرگ حیاتی و تمدن‌ساز منطقه شناخته می‌شوند، از ترکیه وارد عراق و سوریه می‌شوند و اصلی‌ترین منابع آب‌های سطحی این دو کشور به شمار می‌آیند. ۲. آب در روابط آنکارا - بغداد، چنان اهمیتی دارد که اردوغان برای پرونده رابطه با عراق، یک نماینده ویژه با اختیارات تام معرفی کرده که تخصص اصلی او، نه کار اطلاعاتی و امنیتی است و نه اقتصاد. دانش و تبحر این نماینده ویژه یعنی پروفسور وَیسل اَراوغلو، آب است. او که سال‌ها در کابینه‌های اردوغان و داوداوغلو، وزیر محیط زیست و آب بوده، یک چهره دانشگاهی برجسته است که همواره اکیپ توانمندی از کارشناسان و دانشمندان حوزه مدیریت آب را دور خود جمع کرده و مدت‌ها رئیس «شورای جهانی آب» (World Water Council) بوده است. اَراوغلو در دو سال اخیر، بارها به عراق سفر کرده و در دیدار با مقامات و کارشناسان این کشور، بر این مسئله تأکید کرده که مدیریت آب در عراق، مشکلات جدی دارد و ترکیه به عراق کمک می‌کند تا از هدررفتن آب جلوگیری شود. به بیانی دیگر، نماینده ویژه اردوغان در عراق می‌خواهد عراقی‌ها را به این باور برساند که سدسازی و سیاست‌های آبی ترکیه، تهدیدی علیه منابع آبی سطحی عراق نیست و آنان باید به‌جای اظهار گلایه و نگرانی، به شکل جدی به دنبال مدیریت آب بروند و در این مسیر می‌توانند از توان و دانش فنی کارشناسان و پیمانکاران ترک نیز بهره بگیرند.

البته این فقط عراق و سوریه نیستند که از وضعیت برداشت آب دجله و فرات در ترکیه و ذخیره‌شدن آن پشت دیوار سدها نگران شده‌اند. ایران نیز در این میانه با مشکلاتی روبه‌رو است و کاهش حجم آب واردشده به بصره و اروند، برای ایران هم نگران‌کننده است.

درباره سیاست‌های آبی ترکیه، می‌توان مواضع و رویکردهای متنوعی را به نمایش گذاشت؛ می‌توان کمپین جهانی رسانه‌ای به راه انداخت و ترکیه را به زورگویی آبی متهم کرد، می‌توان خواستار مداخله سازمان ملل شد یا تلاش کرد تا گونه‌ای از تعامل علمی و فنی برای بررسی واقعیت‌های مواجهه چهار کشور مزبور با مفهوم مهم مدیریت آب، مورد بررسی قرار بگیرد.

ترک‌ها می‌گویند: «دیگران منابع نفتی‌شان را به درستی مدیریت نکردند، ما منابع آبی‌مان را به درستی مدیریت خواهیم کرد»؛ این سخن تا چه اندازه واقعیت دارد؟ آیا برای مثال، در عراق، سوریه و ایران، معضلات بزرگی همچون توجه به اهمیت الگوی کشت و جلوگیری از حفر چاه‌های غیرقانونی و جلوگیری از برداشت و پمپاژ آب رودخانه‌ها، دوری مراکز جمع‌آوری زباله از سفره‌های آب، مورد توجه قرار گرفته است؟ این ما نیستیم که برای تولید یک هندوانه پنج‌کیلویی، بیش از یک‌هزار لیتر آب مصرف می‌کنیم و آن را به بهای یکی، دو دلار به همسایه‌ها می‌فروشیم؟ بنابراین توجه به موضوع مدیریت آب، هم در داخل مهم است و هم در ارزیابی چندوچون روابط سیاسی در منطقه.

در شرایطی که عراق و سوریه به عنوان دو کشور حوزه محور مقاومت شناخته می‌شوند، آنها در برابر هرچه و هرکس مقاوت کنند، در برابر آب تسلیم خواهند شد! شاید بقایی که با خطر حمله دشمن به خطر بیفتد، خطرناک‌تر از بی‌آبی نباشد و به بیانی اجمالی، آب، رنگ و قبیله نمی‌شناسد و اساسا نقش پررنگ آب در بقای کشورها و امنیت غذایی جوامع بشری، خیلی مهم‌تر از آن است که بتوان در شرایط زمانی کوتاه‌مدت آن را تحلیل کرد. اگر امروز، عراق در کنار ترکیه قرار گرفته و روابط حسنه در همه حوزه‌های سیاسی، امنیتی و اقتصادی در جریان بوده و قرار است مشکلات آبی را هم با تعامل کنند، دور نیست درباره سوریه هم چنین اتفاقی بیفتد و دور از واقع‌بینی است اگر چنین بیندیشیم که تا سال‌های دور و متمادی آسمان روابط آنکارا - دمشق، ابری خواهد ماند. تابلوی امروز و فردای روابط ترکیه با دو کشور عراق و سوریه، گویای این واقعیت است که «آب» چنان فاکتور حیاتی و استراتژیکی است که می‌تواند همچون یک اسپری رنگ سفید بسیار قدرتمند، همه شعارها و لکه‌ها و حرف‌وحدیث‌های امنیتی و سیاسی را بپوشاند و ثابت کند که «آب»، نه در آینده، بلکه همین حالا اصلی‌ترین عنصر نیاز عراق و سوریه به تعامل و سازش با ترکیه است و نه به گواه رویدادهای سیاسی و اجتماعی، بلکه به گواه دانش جغرافیا و طبیعت، این وضعیت، هیچ‌گاه تغییر نخواهد کرد.